

מסורת הש"ם

(א) [נקמן ל.ו.], (ב) [נכרתס כה. וש"י עי' נדרי' עב.], (ג) [בא קמח מ.ו.], (ד) [נקמן], (ה) [נשת ית. עירובין כ.], גיטין סד.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ללשנא וכו' דלא הוה ליה למפטר: (ב) ד"ה ואל מקמני וכו' וגבי שאל וקידם וטילס:

גליון הש"ם

גב' אמר רבא נעשה. עיין בתרומי פ"ק דנ"ח אות רלו: שם אלא מרזא ליבא למשמע מינה. מנה לג ע"ז: תוס' ד"ה אלא וכו'. וי"ל דהילכ נקט לאביי. עיין נדרים דף ט ע"ב וז"ע:

רבינו חננאל

ופריק רבא נעשה כאומר לו בשעה שהפקיד אצלו לכשתגנב ותרצה ותשלם לי הרי פרתי זו קנויה לך מעכשיו. אי הכי כי מאותה שעה שהפקידה אצלו הקנה אותה לי. ויהיה אפילו גזירותיה וולדותיה לו. (א) ופריק איכא דאמרי אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלם לי תהיה פרתי זו קנויה לו על מנת לקנותה ענה הסמוכה לגניבתה הלא אמרינן בכתובות כהאשה שנפלו לה נכסים (דף פב.) האומר לחבירו משוך פרה זו ולא מיקני לך אלא לאחר שלשים לא קנה: השוכר פרה וגונגבה נז'. אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואצידה מ"מ אם רוצה לשקר ולישבע שנאנסה היה נפטר בצדועה הלכך כי אמר נגנבה וחייב עלמו בנקרן נקנה לו הכפל: מקנה **ליה כפילא**. נקנה לו הכפל: כל חיוצי ופטורי דד' שומרין ילפינן מקראי לקמן בפרק השואל (דף זג:) שומר חנם ישבע על הכל אם לא פשע והשואל משלם את הכל נושא **מקני ליה**. והשוכר פטורין מן האונסין ויצינן בגניבה ואצידה שואל פטור במתה מחמת מלאכה הראויה לה דלמך ליה להכי אושלת לי ולא לאוקמה ככילתא: וכל הנאה שלו. שהיה עושה בה מלאכתו בלא שום שגר: **בדיוורא**. דהריני משלם: לא **מקני ליה**. הצעלים כפל שאין זו שום טובה מוטל היה עליו להניח דעתו שהשאלה לא תחס: לנישנא קמא **דר"פ ודאי לא הוי סיועא**. דנימא כיון דטעמא דרצ פפא משום דלא הוה (ב) למפטר נפשיה דהא מתה מחמת מלאכה לא שכיחא אפי' קדם ושילם נמי אית ליה לרצ פפא דלא קני ליה כפילא ותיקשי ליה הא ודאי ליכא לאותובי דמני אחר כך אנה אע"פ שאמר הריני משלם אמרי ולא אמרי אע"פ ששילם: **נימא סהוי מיוצתא**. מי

מי יימר דמגנבא. שמעת להיגנז דליקני ליה כפל צענת מסירה

דעל כרחק משעת מסירה צעי לאקנויה שמסרה ממנו על מנת כן: **נעשה כאומר לו**. צענה שמסרה לו דקים להו לרצנן דניחא להו לצעלים שהיא צטוח בקרן על מנת שהיא ספק כפל העמיד

מי יימר דמגנבא ואם תימצוי לומר דמגנבא מי יימר דמישתכח גנב ואי משתכח גנב מי יימר דמשלם דלמא מודי ומפטר * אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו מתקין לה ר' זירא אי הכי אפי' גזירותיה וולדותיה נמי אלמא תניא * חוץ מגזירותיה וולדותיה אלא אמר ר' זירא נעשה כאומר לו חוץ מגזירותיה וולדותיה ומאי פסקא סתמא דמלתא שבחא דאתא מעלמא עביד איניש דמקני שבחא דמגופה לא עביד איניש דמקני איכא דאמרי אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני סמוך לגניבתה קנויה לך מאי בינייהו איכא בינייהו קושיא דרבי זירא אי נמי ידקיימא באגם: שילם ולא רצה לישבע [וכו']:(א) *א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שילם שילם ממש אלא יכיון שאמר הריני משלם אע"פ שלא שילם תנן שילם ולא רצה לישבע שילם אין לא שילם לא אימא סיפא נשבע ולא רצה לשלם טעמא דלא רצה הא רצה אע"פ שלא שילם * אלא (ב) מרזא ליבא למשמע מינה תניא כותיה דר' יוחנן (ג) **השוכר פרה מחבירו וגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר אמר רב פפא ה"שומר חנם כיון שאמר פשעתי מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בגניבה י"שומר שכר כיון שאמר נגנבה מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בשבורה ומתה שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא במאי הוה ליה למפטר נפשיה במתה מחמת מלאכה מתה מחמת מלאכה לא שכיח איכא דאמרי אמר רב פפא שואל נמי כיון שאמר הריני משלם מקני ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה אמר ליה רב זביד הכי אמר אביי י"שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיוורא לא מקני ליה כפילא תניא כוותיה דרב זביד ה"השואל פרה מחבירו וגנבה וקידם השואל ושילם ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל ל"ישנא קמא (ב"ק ד' קט.) לאורויי דפסך נשבע וטילס דלין הכפל שלו ולרצא לאורויי שילס אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע היינו לא רצה לעמוד בצדועה אצל אם אחר הריני משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו:**

שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ולהכי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"ח לא קנה עד שישלם ולטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"ח קנה כפל צמנו דפטור נפשיה בגניבה ואצידה דשכיחא:

ל"ישנא קמא דרב פפא ודאי לא היא תיובתא. דלמך

הריני משלם לא קנה כפל אצל שילס קנה כפל ור"ח גרס ודאי הויא מיוצתא דכיון דרצ פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שיך אפילו צשילס והא דנקט ולאמר הריני משלם משום דנקט גבי ש"ח וש"ש נקט נמי גבי שואל:

וחזר **אלא אמר הריני משלם וחזר**

ושילם ואוקימנא דוקא שילם אבל אמר ואכתי לא שילם לא קנה ונדרו דרבי לישני ובשילם השואל דברי הכל כפילא דרייה היא ודלא כר' יוסי דאמר כיצד

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לד.

דלמא מודה ומפטר. פי' דלמא ימהר להודות קודם שיצאו עדים והיינו כרצ דלמך מודה צקנס ואח"כ בלא עדים פטור ואע"ג דממתני' דמרוצה (ב"ק דף עד:) דייקי' דלא כרצ על פי עלמו דומיא דעל פי עד אחד לפי מסקנא דהתם דלמך מסתברא מלתיה דרצ בשחיב עזמו בקרן אצל היכא דפטור עלמו מכלום לא אמר לא מפסקא מדרצ וכן הלכה ולא כשמואל דמחייב דר' יוחנן כצר נמי התם דפטור ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן דלמך פ' מי שהולאווהו (עירובין דף קז מ:):

אי נמי דקיימא באגם. תימה דנימא נעשה כדאמר לו לכשתגנב ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו סמוך לגניבה דהשתא קני אפילו עומדת בלגס דלמך ר' יוחנן צפ' האשה שנפלו (כתובות ד' פב. וסב) משוך פרה זו ותקנה לך מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה אפי' עומדת בלגס וגזירותיה וולדותיה לא קנה אע"פ שאומר מעכשיו שאין הקנין נגמר עד סמוך לגניבתה דלמך ר' יוחנן צפ' האומר (קידושין דף ט.) בלא אחד וקדשה מעכשיו ולאחר שלשים צפ' בלא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר כי יום בלא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר עשרה ימים בלא אחר וקדשה מעכשיו אפי' הן מזה כולם מופסים בה דכל חד חד רווחא לחצריה שצק ושמא י"ל דקדושין אלימי וכיון דאשכחו רווחא מו לא פקעי אצל הכא גזיות וולדות לכל הפחות הנכו דליתנהו צענת מסירה אחי מעכשיו לקנותה סמוך לגניבתה למפרע:

אלא מרזא ליבא למשמע מינה. תימה כיון דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה דלמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ה:) ותקשה לר' יוחנן * וי"ל דשילס נקט לאצי דפסך הגזל קמא (ב"ק ד' קט.) לאורויי דפסך נשבע וטילס דלין הכפל שלו ולרצא לאורויי שילס אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע היינו לא רצה לעמוד בצדועה אצל אם אחר הריני משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו:

שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ולהכי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"ח לא קנה עד שישלם ולטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"ח קנה כפל צמנו דפטור נפשיה בגניבה ואצידה דשכיחא:

ל"ישנא קמא דרב פפא ודאי לא היא תיובתא. דלמך הריני משלם לא קנה כפל אצל שילס קנה כפל ור"ח גרס ודאי הויא מיוצתא דכיון דרצ פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שיך אפילו צשילס והא דנקט ולאמר הריני משלם משום דנקט גבי ש"ח וש"ש נקט נמי גבי שואל:

וחזר **אלא אמר הריני משלם וחזר**

ושילם ואוקימנא דוקא שילם אבל אמר ואכתי לא שילם לא קנה ונדרו דרבי לישני ובשילם השואל דברי הכל כפילא דרייה היא ודלא כר' יוסי דאמר כיצד

ד א מיי פ"ח מהל' שאלה הל' א סגנו עיין פב' תוס"מ ס"י רלח:
ה ב תוס"מ שם:
ו ג ד מיי שם סגנו שם תוס"מ שם:
ז ה ז ח מיי שם הל' ב תוס"מ שם:
ח ט מיי שם הלכה ד תוס"מ שם:

מוסף רש"י

אלא מרזא ליבא למשמע מינה. דודאי מתני' לאו כולה דוקא, אלא חדא מנייה דוקא, או רישא או סופא, ומתא אידך אטו הואל ולא ידעינן הי מיניו דוקא דנגמר מיניה (שבת קכא). ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע. דאי מעטא משקבע דנגנבה משלם משלם תשלומי כפל לשוכר. דליון דשילס נמצאת הגניבה שלו (ב"ק יג.) מריד גבי הדדי תניא. מרזא מניא ר' חייא ומרזא מניא ר' אשעיא (שבת יח.).

רבינו חננאל (המשך)

מחמת מלאכה מתה. איכא דאמרי שואל נמי כיון דאמר הריני משלם קני כפל וכו' אמר ליה רב זביד הכי אמר אביי שואל עד שישלם מאי טעמא בהדיורא כר' פפא בשומר ודלכתא כר' פפא בשומר חנם ובשומר שכר מינו דאי בער הו' יכלי למיפטר נפשייהו וקא מדרו בכהוא הנאה מקנה להו כפילא. וחדא דשמעתיה דר' יוחנן סתמא היא. ורב זביד נמי לא פליג עליה אלא תהשלומוי אע"פ שאמר הריני משלם לא קנה כפל הוא חרוב ואפי' שילם דהא חרוביה קא פרע ולא מחני מריד להשואל דליקני ליה כפילא אי הכי קשיא ליה הא דתניא השואל פרה מחבירו וגנבה וקדם השואל ושילם ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל ואיתנן לחרויה (ד' ולא נדחת אלא מדרקני גבי שוכר ואמר הריני משלם וגבי שואל תני וקדם ושילם הבריייתת הללו בידך ושמך בעריות במקום אחד זו אחד זו במתניתא דבי רבי חייא דוקא קתני וקדם ושילם ש"מ דאפילו שואל אם שילם קנה כפל קשיא לרב פפא לפום דוקיא דדייקין משפעתיה דהוא שוכר ואמר חנם משלם. הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר. אוקמהו (ב"ק ז ע"ב) [לר"י] [כר"מ] שאמר שוכר כשומר חנם משלם. אמר רב פפא שומר חנם שאמר פשעתי בה מיקני ליה כפל דאי בעי הוה פטר נפשיה בגניבה ואבירה וכיון שאמר פשעתי ואני חייב לשלם כאליו שילם וקנה הכפל וכן שומר שכר שהודה לו כי גנבבו. אבל שואל אע"פ שאמר הריני משלם לא קנה הכפל ויהא כמותה מלאכה והוא גנבה וליתה גביה דנימא

(א) נראה דלמחמת השורות כנאן וכן י"ל ופריק נעשה כאומר לו חוץ מגזירותיה וולדותיה איכא דלמך אמר רבא וכו' עד מיוצתא דשכיחא ואלא אמרי אע"פ ששילם: (ב) נראה דלי' לביקר נריך שיאמר הרי פרתי קנויה לך מעכשיו דלא קנה לה בעידנא דעילא ברכשותיה: (ד) דברי רבנו נריך נייאור מהו דלליק דרצ פפא אין הו' דיווח כלל דשלא לאו דוקא ולדבריה דר"ש

דהוי מיוצתא ואולי דני' אחרת היה לו וז"ע: